

Publicēts pētījums par mākslīgā intelekta ietekmi uz autortiesību un dizainparaugu pārkāpumiem

Publicēts: 11.04.2022.

Nozares ziņas

Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojs (EUIPO) 2019. gada sākumā izveidoja Tehnoloģiju ekspertu grupu (EG), kuras sastāvā bija eksperti ar zināšanām un praktisku pieredzi par jauno tehnoloģiju ietekmi uz intelektuālā īpašuma (IĪ) pārkāpumiem un to īstenošanu. EG ir izstrādājusi unikālu metodi, lai analizētu jauno tehnoloģiju ietekmi uz IĪ, paturot prātā faktu, ka konkrētas tehnoloģijas izmantošana var samazināt IĪ pārkāpumu skaitu, gan to īstenošanu.

EUIPO nesēn veiktajā pētījumā “Mākslīgā intelekta ietekme uz autortiesību un dizainparaugu pārkāpumiem” mākslīgā intelekta (MI) metodika ir piemērota divām detalizētāk izstrādātām pozīcijām par autortiesību un dizainparaugu pārkāpumiem un to īstenošanu attiecībā uz fizisko preču ražošanu un tirdzniecību, kā arī digitālā satura koplietošanu.

Galvenie secinājumi:

Pastāv vairākas iespējas kā MI var tikt izmantots efektivitātes uzlabošanai autortiesību un dizainparaugu tiesību pārkāpumu atklāšanā un īstenošanā, sniedzot dažādas funkcijas sākot no pārkāpumu uztveršanas, novērtēšanas un līdz pat prognozēšanai. MI var identificēt riskus un sakārtot tos prioritārā secībā, uzreiz datortīklā pamanīt ļaunprātīgu programmatūru un atklāt hakeru ielaušanās plānus pirms tie notiek. Mašīnmācīšanās izceļas kā galvenā MI apakšjoma, ko var izmantot tiesībsardzības rīku izstrādei, piemēram, liela apjoma informācijas analīzei, lai atklātu viltotas tīmekļa vietnes vai nelikumīgu saturu, uzlabotu automatiskās satura atpazīšanas rīkus un sniegtu ieskatus iespējamo pārkāpumu noteikšanai. Savukārt,

tiesībaizsardzības iestādes var izmantot sistēmas, ar kurām eksperti var izlemt par piemērotāko stratēģiju sistēmas pasargāšanai no konkrētiem riskiem, tostarp tādiem, kas saistīti ar autortiesību un dizainparaugu tiesību pārkāpumiem.

Lai apietu kibernetikas pasākumus un izvairītos no ļaunprātīgo darbību atklāšanas, krāpnieki un noziedzīgie grupējumi izmanto vai var izmantot tās pašas MI metodes, ko izmanto tiesībaizsardzības iestādes. To sauc par "MI/kibernetikas paradoksu" – pieaugot MI izmantošanas apjomam un arvien vairāk to izmantojot kibernetikas jomā, palielinās arī šīs tehnoloģiskās attīstības iespējamās negatīvās puses. Līdz ar to mašīnmācīšanās ar pretēju nolūku varētu palīdzēt pamanīt un pārvarēt kibernetikas pasākumus, tostarp izjaukt aizsardzību un izstrādāt dinamiskas ļaunprātīgās programmatūras, lai izvairītos no ļaunprātīgu darbību atklāšanas. Visbeidzot, ir vērts paturēt prātā, ka aiz jebkura MI algoritma un tā praktiskā pielietojuma vienmēr stāv cilvēks. Lai gan MI neatrisina visas iespējamās problēmas, tiesībaizsardzības iestādes varētu to izmantot plašākās analizēs un prognozēšanā, vienlaikus labāk izpildot priekšnoteikumus attiecībā uz taisnīgumu un pārredzamību.

Mašīnām joprojām ir jāsaprot pasaule, precīzāk izmantojot uztveri un kognitīvo mācīšanos, ļaujot tām simulēt reālās pasaules scenārijus, uzlabojot mācīšanos uztvert informāciju, un pēc tam, izmantojot uzmanību, atmiņu un izpratni, jāpārveido šī uztvertā informācija abstraktās zināšanās. To var panākt, krustojot, integrējot un optimizējot algoritmus un nepārtraukti pilnveidojot akadēmiskos pētījumus. Tiesībaizsardzības un muitas iestādēm ir nepārtraukti jāseko līdzi tendencēm jauno tehnoloģiju jomā, lai nodrošinātu, ka tās ir pienācīgi sagatavotas un apmācītas.

Visbeidzot, MI izstrāde un izmantošana ir radījusi zināmas bažas saistībā ar ētiku, privātumu un pamattiesībām. Tā kā MI un ar to saistītās tehnoloģijas tiek izmantotas, lai pieņemtu lēmumus un sagatavotu prognozes tādās ļoti nozīmīgās jomās kā noziedzības apkarošana, ietverot ar autortiesībām un dizainparaugu tiesībām saistītus noziegumus, MI var būtiski ietekmēt cilvēka pamattiesības. MI algoritmus darbina dati, kas iegūti un apstrādāti, izmantojot tehnoloģijas, kuras arvien vairāk ieskauj katru mūsu dzīves minūti.

Eiropas Parlaments 2021. gada 6. oktobra rezolūcijā par mākslīgo intelektu krimināltiesībās un policijas un tiesu iestāžu īstenoto mākslīgā intelekta izmantošanu krimināllietās (2020/2016(INI)) ir skaidri norādījis, ka "MI būtu jāuztver nevis kā pašmērķis, bet gan kā instruments, kas kalpo cilvēkiem, ar galīgo mērķi palielināt cilvēku labbūtību, spējas un drošību". Tādējādi, tiesībaizsardzības iestādēm vācot datus, ir pienācīgi jāņem vērā cilvēka pamattiesības uz privātumu. Algoritmiem un MI jābūt "ētiskiem pēc būtības", bez iebūvētām sistēmiskām kļūdām, tādiem, kas garantē pamattiesību maksimālu aizsardzību.

Plašāka informācija un pētījuma dati ir pieejami [šeit](#).

Kopsavilkums latviešu valodā pieejams [šeit](#).

Informāciju sagatavoja:

[Attīstības un starptautiskās sadarbības departaments](#)

Viktorija Kasara

Projekta koordinatore

 +371 67220126

<https://www.lrpv.gov.lv/lv/jaunums/publicets-petijums-par-maksliga-intelekta-ietekmi-uz-autortiesibu-un-dizainparaugu-parkapumiem>